

Димчо Дебелянов

Приказка

В кафенето на кривия Мангър, дето, терзан от неумолима скука, аз прекарвам от сутрин до късно през нощта, имаше и един вехт грамофон. Сложен на края на тезгяха, той изглеждаше като мене чужд на ония, които или играеха скамбил и табланет, облакътени на мазните маси, или шумно сърбаха кафета и мляскаха локум. И колчем из широките му уста се заточваха кривите звуци на шопска ария или турско маане, аз изпитвах странно съжаление към някой унизен и измъчен и ми се искаше да се унеса в непробуден сън, забравил всичко, което е наоколо ми. И ето че една вечер, след като слушах дълго време всепознатия по нашенско дует „Христовице, леле, млада невясто“, аз наистина съм заспал. Стори ми се, че грамофонът веднага прекъсна пискливите си извивания и заговори много тихо и много печално на новия будилник, окачен под картината, представляваща гуляй на ловци, която единствена красеше малкото кафене.

– Слушай сега, аз пък да ти разкажа отде съм и какъв съм, за да се сприятелим още повече.

Аз излязох из фабриката заедно с мнозина подобни на мене, чист и светъл, какъвто си сега ти и изпълнен с желание да свирия само най-отбрани песни и да радвам с гласа си всеки, който би се спрял да ме слуша. Занесоха ме в един магазин в София и скоро оттам ме купи един млад човек с хубава къдра брада, бледно изпито лице, много умни и уморени очи. Той ме пренесе в малката си къща накрай града с някаква тиха детска радост, която изпитват обикновено само ония, които много са страдали. Може би той се радваше и за това, че ще изненада малкото си дете, което наистина дълго игра около мене и пляска с ръце, възхитено от новата музика. Още на вечерта у моя първи стопанин се събраха цяла дружина млади хора. Те всички ме поздравиха полушеговито и когато почнах най-хубавата си песен, от която диша нежността и умората на ранна есенна вечер, те възторжено я подзеха и мене ми беше драго да сливам своя глас с гласовете им и да треперя с трепета на техните сърца. Когато си разотидоха, моят стопанин дълго време писа нещо на масата, дето бяха ме сложили.

Сега си спомням, че веднъж те четох нещо в една книга, споменаха името на одного от ония, които идваха в къщата, и казаха, че прочетеното е много хубаво. И самият аз се зарадвах, когато видях колко много доброта, топла дружба имаше в тия думи. Но една сутрин в нашата къща влязоха непознати хора, мълком записаха в една книга цялата покъщнина и след това я изнесоха на един мръсен и шумен площад, дето я разпродадоха още до вечерта. Помня, че моят стопанин се опита да ме

откупи с посредството на един свой приятел, но ей този келяв и гурелив човек, дето сега клюма глава над тезгяха и си чопли носа, даде по-висока цена и аз трябваше да се простя с оногова, когото бях обикнал толкова много. Вечерта аз свирех в един от най-малките софийски ханове, дето винаги мирише на конски тор и на пържени в лой кюфтета, а на другата сутрин ме установиха тука, дето ме виждаш сега. Аз обичам да ме ня мястото си и може би там в София, у човека с къдрата брада и уморените умни очи, може би също би ми дотегнало. Но мъка ми е, че тука аз няма никога вече да свиря най-хубавите свои песни, и ужасно ме терзаят тия маанета, които понякога аз трябва да повтарям и потретям по желанието на някой пиан циганин или влюбен файтонджия. Напразно чакам аз от толкова време вече да дойде някой тука, за да ме послуша, когато засвирия някоя от любимите ми песни, и да ме остави... И нека тогава се притъпя и олющя под мазните ръце на моя нов стопанин.

– Ето идат пак някои. Чуваш ли стъпките им през вратата? Те са пиани вече, защото много кресливо викат. Ала ето ги. О, как много ще ме мъчат те тая вечер, как дълго ще ме мъчат те!

Аз се сепнах от някакви ужасни викове, излезли из дебели засъхнали от ракия гърла. В кафенето влязоха двама горски стражари, богатият писар в София, който се готвеше за кмет сега, и двамата водачи на скорооснованото земеделско дружество в селото. Докато поръчат кафе, аз успях да си изляза, отпратен с насмешливи закачки от едни, а със сдържани ръмжения от други. На улицата беше глухо като в душата на случайно изтрезнял пианица. И сред виковете на пианата компания аз дълго слушах как грамофонът отчаяно пищеше: „Аз съм мома англичанка, измамена от любов.“

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Силвия Гогова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6232>]